

L-Eżamijiet Annwali għall-Iskejjel Sekondarji 2022

IL-HDAX-IL SENA

IL-MALTI (Karta 2A)

IL-HIN: Saghtejn

Għall-istudent/a:

- 1. Wieġeb it-taqsimiet kollha tal-karta.**
- 2. F'xi taqsimiet għandek għażla.**
- 3. Ikteb b'Malti tajjeb u idjomatiku.**
- 4. Tikteb xejn fuq il-karta tal-eżami.**
- 5. Ikteb it-tweġibiet fuq il-ktejjeb li se tingħata.**

Ir-Referenza għall-Kuntest: Il-Poeżija**(20 marka)**Aghżel silta **WAHDA** (A jew B).**A.** Aqra sewwa l-poeżija *Passaġġi* u wieġeb il-mistoqsijiet dwarha:***Passaġġi*** ta' Ġorġ Borg

Hemm passaġġi li tibdiehom
mit-twelid;
hemm oħrajn li tiskoprihom
bit-taħbit.

Hemm passaġġi li taqbadhom 5
bla taf kif;
hemm oħrajn li toħroġ minnhom
kollok grif.

Hemm passaġġi li tilhaqhom 10
fiduċjuż;
hemm oħrajn li jhalluk dejjem
diżilluż.

Hemm passaġġi ssibhom jagħlqu 15
wara ftit;
hemm oħrajn li jwassluk temmen
fl-infinit.

Wieġeb:

1. X'interpretazzjoni tagħti tat-titlu ta' din il-poeżija? 3 marki
2. Mit-tieni strofa sib:
 - a. Metafora (mhux tal-*passaġġi*). marka
 - b. Fissirha skont il-kuntest tal-poeżija. 3 marki
3.
 - a. Ikteb dwar il-metrika li jhaddem il-poeta fl-aħħar żewġ strofi. 3 marki
 - b. Għaliex taħseb li l-poeta jagħmel użu minn versi differenti? 2 marki
4. Mill-poeżija kollha:
 - a. Agħti eżempji ta' vokabularju li johloq sens ta' tbatija. 2 marki
 - b. Aghżel eżempju wieħed u spjegah fi kliem. 2 marki
5. Spjega l-kuntest li nsibu fl-aħħar strofa. Għaliex nistghu ngħidu li l-aħħar strofa tiġbor il-qofol tal-poeżija? 4 marki

Jew

B. Aqra sewwa l-poeżija *Jien* u wieġeb il-mistoqsijiet dwarha:

Jien ta' Victor Fenech

Jien idealist –
nemmen f'dinja bla passaporti
bla fruntieri bla kulur.

Jien prattiku –
nemmen fil-lum fil-mewt fil-ħidma 5
fit-toqol tal-ftehim.

Jien romantiku –
nemmen fil-ġustizzja
fl-imħabba fis-sbuħija.

Jien realist – 10
nemmen fi ċkuniti
fl-iżball fl-iżolament.

Jien ribell/kompromessist –
nibni u nfarrak,
nemmen u niċħad, 15
nobgħod u nħobb.

Jien ħafna nies
u jien bniedem wieħed.

Jien...min jien?

Wieġeb:

1. X'interpretazzjoni tagħti tat-titlu ta' din il-poeżija? 3 marki
2. Mill-poeżija sib:
 - a. Paradoss. marka
 - b. Fisser skont il-kuntest tal-poeżija. 3 marki
3.
 - a. Ikteb dwar il-metrika li jhaddem il-poeta tul il-poeżija. 3 marki
 - b. Ikkummenta dwar il-binja tal-ewwel erba' strofi. 2 marki
4. Mill-poeżija kollha:
 - a. Iġbor l-aġġettivi li bihom jiddeskrivi lilu nnifsu l-poeta. 2 marki
 - b. Spjega kif il-karattru tal-poeta hu mibni fuq kuntrasti. 2 marki
5. Spjega t-ton ta' incertezza li nsibu fl-aħħar strofa. Għaliex il-poeta jispiċċa l-poeżija b'dan il-mod? 4 marki

Ir-Referenza għall-Kuntest: Il-Proża**(20 marka)**Aghżel silta **WAHDA** (A jew B).**A.** Aqra sewwa din is-silta ta' proża u wieġeb il-mistoqsijiet dwarha:***Aqralli xi haġa ġdida, qaltilha*** ta' Clare Azzopardi

- Il-pannu kien hrax daqs sandpaper ġdida. Hi u tfarfar it-trab minn fuqu hassitu jgħirfilha subgħajha twal u mqarqça. Fil-ġnub kien ftit inqas aħrax. Fil-qiegħ terġa' kien iktar bellusi. Kellha buttuna ċkejna minn fejn tinfetaħ. X'aktarx li xi darba kellha lewn il-fidda imma wara dawk is-snin kollha kienet swiedet. Żammitha f'idejha għajjena u bir-rabja li hasset telgħetilha fawra li ħammritilha widnejha u ħaddejha. Kif setgħet taħbilha? Kif qatt ma qaltilha b'xejn? Kienet taħt maduma ġol-kabord tal-kċina. "Mur fil-kabord tal-kċina," kienet qaltilha Stella, "il-bieba ta' ħdejn il-kuker, li fiha hemm iċ-ċilindru tal-gass, mur, iftaħha, oħroġ il-gass, hemm maduma tiċċaqlaq, mur ara hix hemm, kien hemm kaxxa suppost, kaxxa żgħira, kaxxa miksija bl-pannu blu, kont 5 ħbejtha jien, mur ara kiluhiex il-ġrieden," qaltilha. Għalqet għajnejha għal ftit sekondi bil-kaxxa f'hoġorha. Kienet kaxxa żgħira tal-injam, miksija b'pannu blu li xi darba kien skur imma maż-żmien kuluru ntefa. Fuq barra ma kien hemm l-ebda isem u l-ebda data. Mhux faċli żżomm sigriet, ħasbet. Fethet il-buttuna, semgħetha tfaqqaq. Beżgħet li ma ssibx dak li kellha ssib. Riha ta' umdità telgħet għal innifsejha u dahlet sa 10 ġriżmejjha. Qaħqħet tnejn u żammet in-nifs għal ftit waqtiet bħallikieku l-istorja kienet ħasditħa. Possibbli kienet tant magħluqa f'dinjietha li qatt ma tat ċans lil ommha tgħidilha? Id-data kienet miktuba b'linka sewda fuq ġewwa: 1948. Ġewwa kien xorta oħra. Bħallikieku ż-żmien u l-umdità qatt ma kienu ħakmuha. Kienet dinja ta' kotba ċkejna, dinja differenti għalkollox minn dik li dejjem għexet fiha hi. Dinja maqfula 15 f'kaxxa ċkejna. Bdiet tgħoddhom wieħed wieħed. Ħamsa u erbghin b'kollox. Kellhom kollha numru ċkejken kulur id-deheb fuq l-ispina li ta' wħud kien għadu jidher imma ta' xi oħrajn ma kienx. Ħarġet ktejjeb ktejjeb u bdiet tmišshom, le anzi, tmellishom. Kellhom ġilda ratba. U hasset l-isem dehbi fuq kull wieħed. Kull isem kien ifisser mara.

Wieġeb:

- X'emozzjonijiet ġarrbet Lina hekk kif kellha l-kaxxa f'idejha? Għaliex? 4 marki
 - Agħti eżempji mis-silta t'hawn fuq. 2 marki
- Ikkummenta fuq l-istil ta' din is-silta. 2 marki
 - X'effett għandu dan l-istil? 2 marki
- Il-kelma "dinja" hija repetuta f'din is-silta. X'figura tad-diskors hi? marka
 - Fisser l-importanza tagħha fil-kuntest tas-silta. 2 marki
- "Mhux faċli żżomm sigriet, ħasbet." Min kien żamm dan is-sigriet u għaliex? 3 marki
- Din in-novella tista' tingħata interpretazzjoni femminista. Uri kif tidher id-determinazzjoni ta' Stella u Lina f'dan il-kuntest? 4 marki

Jew

B. Aqra sewwa din is-silta ta' proża u wieġeb il-mistoqsijiet dwarha:

Ċensina ta' Lino Spiteri

5 Il-bieb infetaħ mill-ewwel. Mara xiha iżjed minn żmienha laqgħetu qisha ilha tistennieh. "Għaddi, Sinjur, għaddi. Naħseb haħbatt diġà? Skużani, ma smajtekx. Kont qiegħda... Imma, għaddi, Sinjur, idħol ġewwa. M'għandix wisq fejn nilqgħek, imma idħol, merħba bik. Int dak li bghattli r-ritratt, hux tassew? Tridni nivvutalek, għalhekk ġejt?"

Kien dara jsib minn kollox mill-għatba 'l ġewwa, iżda għand din daħal mifxul. U ġewwa, iżjed tħarbat. Faqar kien jaf li baqa', iżda mhux daqshekk, mhux hekk.

"E-e, iva, iva," qalilha, iħares madwaru, imdorri jixrob kull dettall mal-ewwel daqqa t'għajn, "...iva, bghattlek ritratt..."

10 "Hawn ara...fejn hu? Hawn!" qaltlu, qisha ferħana. Iżda ħsus ma deherx li kien baqgħalha x'turi.

15 Minn qalb gzuz imbarazz, ħarget li kien bagħtilha. Id-deputat kien tgħallem kif l-aħjar jersaq, wara snin iqandel ruħu bieb bieb u jaħli lsienu jgħid l-istess ħwejjeg. Issa sar jibgħat biljett-ritratt minn qabel b'nota fuqu. B'hekk in-nies, barra li jsiru jafuh jew jerġgħu jiftakruh mill-ewwel jiffrankawlu l-ħin, għax kemm ifakkarhom li għandhom miktub fejn isibuh jekk jeħtiġuh. Imbagħad ftit kliem skont id-diska li tibda; xi żegħila; tislma, u, "...skużawni tafux, se jkolli nimxi; baqagħli ħafna x'nagħmel u wara mbagħad għall-Parlament, ma nħalluħilhomx ħelwa lil dawk; imma fittxuni, tiddejqux tafux, jien għalhekk qiegħed hawn..."

20 Iżda dil-mara ħasditu, bil-biljett-ritratt tiegħu f'idha, taqta' linja dritta ta' bejgħ u xiri mingħajr xinxilli jew tiġbid.

"Mhux biex tivvutali biss, Sinjura...emm, oħt: biex issir tafni..."

Weġeb:

1. a. X'emozzjonijiet ġarrab id-deputat hekk kif daħal għand Ċensina? Għaliex? 4 marki
b. Agħti eżempji mis-silta t'hawn fuq. 2 marki
2. a. Xi stil qed jiħaddem fis-silta t'hawn fuq? marka
b. Għaliex jintuża d-diskors dirett? 2 marki
3. a. Sib metafora mis-silta. marka
b. Fisser skont il-kuntest tas-silta. 2 marki
4. Għaliex il-laqqgħa bejn Ċensina u d-deputat hi importanti fil-kuntest tan-novella? 4 marki
5. Is-silta t'hawn fuq hi waħda soċjali. Uri kif Ċensina u d-deputat jirrappreżentaw aspetti differenti tas-soċjetà. 4 marki

**Il-Komponenti Letterarji: *Bejn Haltejn* (barra *Il-Harsa ta' Rużann*)
(15-il marka l-wieħed)**

Aghżel **ŻEWĠ** mistoqsijiet u ikteb komponiment ta' **madwar 200 kelma** l-wieħed. Saħħaħ l-analiżi tiegħek billi tirreferi għax-xogħlijiet letterarji li studjajt minn *Bejn Haltejn*. M'hemmx għalfejn tikkwota kelma b'kelma mix-xogħlijiet tal-antoloġija.
Ftakar li ma tistax tuża l-istess siltiet li ntużaw għar-referenza għall-kuntest.

1. Xi kittieba f'*Bejn Haltejn* jiktbu dwar id-diffikultajiet li jiltaqgħu magħhom xi nisa fil-ħajja. Iddiskuti l-imġiba ta' żewġ karattri femminili meta jiltaqgħu ma' sitwazzjonijiet diffiċli.
2. Ikteb dwar il-kuntrasti li jeżistu fil-poeżiji *Niftakar* u *Quo Vadis?*.
3. Fix-xogħlijiet *Bank* u *Żagħżuġh ta' Dejjem* jinħass sentiment nostalgiku. Tkellem fuq is-sens ta' nostalgija prezenti f'dawn ix-xogħlijiet.

Il-Komponent Letterarju: *Il-Harsa ta' Rużann* ta' Francis Ebejer

Aghżel mistoqsija **WAHDA** u ikteb komponiment ta' **madwar 400 kelma**. Saħħaħ l-analiżi tiegħek billi tirreferi għar-rumanz. M'hemmx għalfejn tikkwota kelma b'kelma mir-rumanz.

1. Ir-rumanzett *Il-Harsa ta' Rużann* juri l-mixja ta' poplu lejn il-progress u jiċcelebra l-emanċipazzjoni tiegħu. Uri f'liema aspetti differenti saret din il-mixja billi tirreferi għal karattri u episodji li juru l-bidliet li għadda minnu l-poplu Malti.

Jew

2. Uri x-xebh li jeżisti bejn il-viżjoni ta' Mark Antonin u dik ta' Pietru billi tirreferi għall-qagħda politiko-soċjali ta' dawh iż-żminijiet.